

Landsstýrið fingið nógv tilfar

Orkuráðið hefur skjótt virkað í trý ár. Hes a tíðina hevur verið arbeitt við at víðgera fleiri av orkutættunum, sum hava áhuga fyri føroyska samfelagið og okkara búskap. Millum tilfarið, sum síðani er sent landsstýrinum, kann nevast:

„Um elorkuútbýgging úr termiskari megí og um nýtslu av avlopshita“ (juli 1980),

„Ummæli av ætlaðu vatnmegiútbýggingini hjá SEV“ (des. 1980)

„Viðvikjandi 10 ára útbýggingarættanini hjá SEV, Dieselverk“ (april 1981)

og nú seinast: „Frágreiðing viðvikjandi elorku-útbýggingarmøguleikum í meginøkinum“ (november 1981).

Afturat hesum kemur eisini ymiskt annað tilfar eitt nú um bjálving av húsum, um orkusparing umboð á skipum osfr.

Vit fara her í blaðnum serliga at triva í nakað av tí, sum stendur í seinastu frágreiðingini frá Orkuráðnum viðvikjandi elorkuútbýggingarmøguleikum í meginøkinum.

A hesum báðum fyrstu síðunum fara vit at triva í nakað av tí, sum Orkuráðið skrivur um sjálva orkustøðuna í Føroyum.

Á teimum fylgjandi síðunum kemur Orkuráðið inn á spurningin um møguleikarnar at framleiða elorku. Nakað er, sum vit ikki hava tikið við her í blaðnum. Te. tann parturin, sum snýr seg um iløgur og rakstur.

Í fororðunum skrivur Orkuráðið m.a., at tilsamans fyra ymiskir útbýggingarmøguleikar — fram til ár 2000 eru kannaðir. Mett verður, at úrslitini av hesi kanning geva eina mynd av, hvussu elorkuútbýggingin eigur at verða framd, tá talan bert er um elorku.

Hinvegin ger ráðið vart við, at elorkan ikki kann verða útbýgd uttan atlit til á hvønn hátt hitaorkan frá termisku verkunum kann verða nýtt, og á hvønn hátt vatnið frá móguligum vatnorkuverkum kann nýtast til m.a. fiskaaling.

Ráðgeva

Endamál orkuráðsins er:

a. vera ráðgevi hjá politisku myndugleikunum, lögtingi, landsstýri, kommunum og almennum stovnum, í øllum orkuspurningum, og at fáa til vega baksýnistilfar og gera onnur tiltøk, ið kunnu veita hollan kunneika á orkuøkinum og geva myndugleikunum betri grundarlag at taka avgerðir í orkumálum.

Arbeidsøki orkuráðsins er: umframt grein 1 sum grundarlag undir framtíðar orkuveiting og orkunýtslu í Føroyum at orða uppskot til ein orkupolitikk at leggja fyri landsstýrið.

At seta í verk upplýsingararbeiðið viðvikjandi skynsamari orkunýtslu.

Fyrsta ársfrýðing á hvørjum ári at geva landsstýrinum frágreiðing um:

áhuga.

b. hvørji tiltøk innan orkuøkið eftir ráðsins meting eiga at vera framd.

c. hvørjar metingar, kanningar ella royndir í farna ári eru framdar her og aðrastaðni í samband við orkuspurningin og

d. móguligt annað, sum hildið verður at vera av áhuga.

Útreiðslurnar til tiltøk sum metingar kanningar ella royndir, ið landsstýrið og orkuráðið eru samd um eiga at verða framd, verða goldnar úr orkugrunninum.

Heimild og skylda orkuráðsins:

Ráðið hevur rætt til at biðja um og eftir loyvi frá landsstýrinum heimild at krevja sær frágreiðingar og aðrar upplýsingar frá stovnum, feløgum og einstaklingum, sum standa fyri virkjum ella virksema innan orkuøki í víðastu merking.

Vit eru fullkomiliga heft at útheiminum

Umleið 97% av samlaðu orkunýtsluni í okkara orkuskipan stavar frá olju, meðan um 3% frá vatninum

Sum kunnugt er orka, á ein ella annan hátt, treytin fyri øllum lívi.

Eisini er teimum flestu kunnugt, at størsti parturin av allari orkujavnvágini í heiminum kemur frá sólini.

Tað er nevniliga so, at alt í alt eru 4 orkukeldur, ið geva sín part til orkuroknskapin í heiminum:

1. Sölin 173.000×10^6 MW
2. Jørðhiti 32.2×10^6 MW
3. Jørð-rotatión 3×10^6 MW
4. Menniskjan 6×10^6 MW

Orkustøðan í heiminum

Orkunýtslan í heiminum byggir, sum áður nevnt, í høvuðsheitinum á kol, olju, gass og kjarnorku, men eisini víður og vatnorka eru víð til at noka orkutórvín.

Mynd 2. visir, hvussu býtið av hesum ráevnum hevur verið til í dag, og hvussu serkunnleikin metir gongdina at verða framyvir.

Umleið 19% av samlaðu orkunýtsluni í dag stavar frá kóli (hetta er um 750×10^6 tons/ár), og siggja vit, at nøgdin av kóli, ið verður nýtt framyvir,

helst verður størri enn í dag, men %-vis verður kólið neyvan at noka meira enn um 14–15% av samlaða orkutórvinum í ár 2000.

Orkustøðan í Føroyum

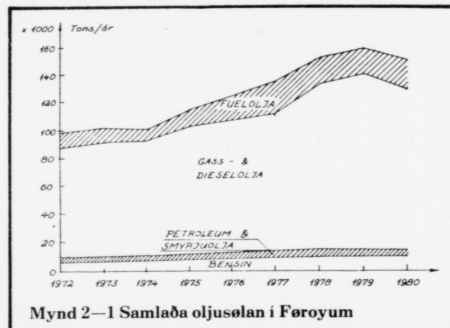
Føroyar, eins og flestu lond í vestrheiminum, eru ógvuliga bundnar av oljuni í orku- og samfelagsskipanini. Umleið 97% av samlaðu orkunýtsluni í okkara orkuskipan stavar frá olju, meðan um 3% stavar frá vatnorku.

Hetta merkir, at vit eru fullkomiliga heft at veiting av orkuráevnum uttanfrá, og førir tað við sær, at orkuveitingin er nær knýtt at okkara gjaldsjaðnvági.

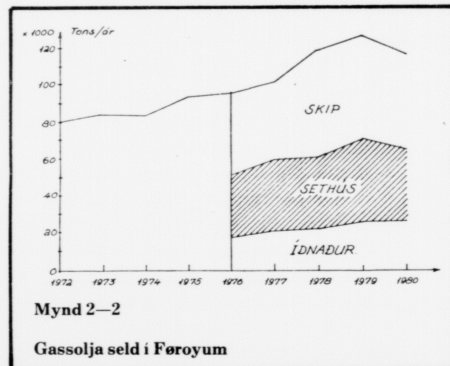
Orkuveitingin er eisini heft at tí verandi búskaparligu støðuni, tí orkuveitingin krevur rættliga stór búskaparlig tiltøk.

Oljunýtslan

Sambært upplýsingum frá oljufeløgnum hevur nýtslan av orkuráevnum í tíðarskeiðnum frá 1972 til 1980/81 verið sum mynd 2–1 sýnir tað, har eisini

Mynd 2-1 Samlaða oljusølan í Føroyum

Mynd 2-2

Gassolja seld í Føroyum

býtið av teimum ymiskum oljusløgnum er innteknað.

Av serligum áhuga er býtið av gassoljunýtsluni, og hevur hetta, sambært oljufeløgnum Shell, í tíðarskeiðnum frá 1976 til 1980/81 verið sum mynd 2–2 sýnir.

Fueloljan verður í høvuðsheitinum nýtt av SEV við um 16.700 tons um 1980/81 og av sildaverksmiðjunum Havsbrún í Fuglafirði við um 4.950 tons um 1980/81.

Umframt ta olju, ið verður keypt í Føroyum, keypa skipini eisini nakað av olju uttanlanda. Shell metir, at hendan oljunøgðin í dag svarar til um 20% av innfluttu oljunøgðini.

Elorkuframleiðslan

Gongdin í elorkuframleiðsluni hevur, sambært upplýsingar frá SEV, í tíðarskeiðnum frá 1963 til 1981 verið sum vist á mynd 2–3. Framleiðslutølini fyri árið 1980/81 visa, at samlaða

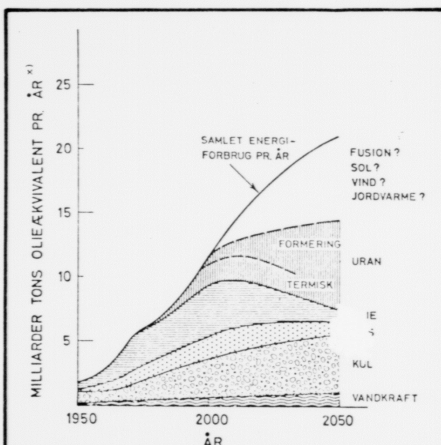
elframleiðslan var 147,864 GWh, og at vatnorkuframleiðslan av hesum var 48,277 GWh.

Elorkuframleiðslan í dieselorkuverkunum var sostatt 99,587 GWh. Oljunýtslan til framleiðslu av hesi elorkuni var um 16.700 tons tungolju (Fuelolja) og um 6.000 tons av gassolju.

Orkubýtið á ymiskum orkubrukararnar

Verða tølini fyri oljunýtsluna í árinum 1980/81 sett upp fyri ymiskum brúkararnar, verður úrslitið sum mynd 2–4 visir.

Samlaða oljunýtslan í roknað tað, ið skipini keypa uttanlanda, var í 1980/81 um 184.000 tons. Vatnorkuframleiðslan, sum var um 48 GWh í árinum 1980/81, svarar sostatt til um 2,3% av orkunum í samlaðu oljunýtsluni, og um hendan elorkan skuldi verið framleidd við dieselorkuverkum, hevði oljutórvurin í landinum verið øktur við um 6%.

Mynd 2: Nýtslan av orkuráevnum í heiminum.

x) 1 tons olju-ekvivalent = 10 Gigacal.

Mynd 2 er gjørd við støði á World Energy Conference, Survey of Energy Resources og World Bank Atlas saman við stuðlandi upplýsingum um framleiðslugongdina á teimum einstaku orkukeldunum